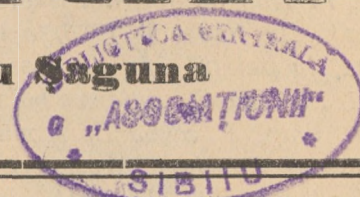

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andrei Saguna
APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.	Articole și corespondențe se adresează Redacției Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.	Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru o dată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.	Abonamentele și inserțiunile se adresează Administrației ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45
--	--	--	---

În ajun de renaștere

În anii de după război am asistat la multe isprăvi, cari trebuiesc socotite drept rezultate ale unui desechilibru moral. La acest lucru a contribuit în bună parte și desorientarea în care viețuia generația postbelică. Așa că omenescul din om a trebuit să se ghemuiască sub talpa prea lumescului dintre noi, și efemerul a pus stăpânire asupra preocupărilor de fiecare zi. În această situație a fost mai mult decât firesc ca spiritul să fie încălcat și materialismul să-și poată croi un drum de liberă manifestare și de huzură.

Conglomeratul acesta de situații turburi a făcut pe om să-și piardă vechea cărmă, să se depărteze, chiar în mod inconștient, de Biserică. În acest punct critic al vieții, întunericul a căutat să dea asalt asupra luminii. Și, întrucâtva, a recoltat roade. Căci numărul celor care alergau spre folosul sfîntor al Tainelor se micșoră, iar bisericile erau tot mai goale.

Atmosfera aceasta s'a tot prelungit și, mai ales în anii ultimi, devenise oarecum apăsătoare. Dar cu cât părea mai atotstăpânitoare, cu atât transpira din ea ceva greu și îmbăcșitor. Semn că nu putea fi proprie pentru trunchiul moral și spiritual al neamului românesc și că trebuia să ajungă a fi socotită ca un abces infecțios. Ceeace s'a și întâmplat.

Nu-i vorba... Așa ceva trebuia să vină pe capul unui neam. Ba, după toate aspectele, trebuia ca acest neam să experimenteze un fenomen trist, pentru că, mai mult, să poată asista integral la bucuriile unei renașteri sigure.

Și, iată, renașterea se arată. Luminișurile ei au început să apară și să se contureze în sprânceană

vremii de acum. Se limpezesc cărării, se durează poteci și, nu peste mult, vom sălta cu siguranță într'un făgaș nou și sănătos. Nu reies clar aceste lucruri până și din manifestările tineretului și ale muncitorilor?

Dar ni s'ar putea reproșa că vorbim pe un plan prea teoretic, că realitatea unui fenomen trebuie confirmată și de ceva practic. Ceeace numai adevărat poate fi.

Din fericire, faptele au ajuns să glăsuiească mult mai evident decât principiile. Căci celece s'au petrecut numai la Sibiu, cu ocazia sf. Paști, sunt fapte clar doveditoare despre reîntoarcerea fraților noștri către Biserică. În săptămânile marelui post, catedrala noastră a fost zilnic tixită de ceice au voit să se mărturisească și să cuminece. Numărul acesta a impresionat în adevăratul înțeles al cuvântului. Căci este cel dintâi an, după război, când alergarea după sf. Taine se dovedește atât de nestăpânită. Mii de credincioși și-au ușurat sufletul în florul spovedaniei și s'au împreunat cu Împăratul mării — cu Hristos.

Desigur, nu este indiferent să știm chiar vârsta, situația materială și cea socială a celor care au dovedit, recent, că sunt hotărâți să rupă cu un trecut sterp și să se reintegreze în viața noastră de creștinism bimilenar. Ei nu sunt, dupăcum se obișnuia a se crede în anii trecuți, oameni bătrâni și neputincioși. Majoritatea o formează tineretul. Ceeace înseamnă arvuna biruinții binelui. Ei nu sunt, ca altădată, numai cei săraci. Dimpotrivă, cei mai mulți sunt bine înstăriți. Ceeace dovedește că materialismul i-a desiluzionat și că altceva sunt siliți să caute. Ei nu sunt nici numai oameni simpli, ci, majoritatea dintre ei, sunt inte-

După un proces

(=) Sf. Sinod, intervenind în procesul de curând terminat al profesorului comunist Constantinescu-Iași dela facultatea de teologie din Chișinău, a înaintat ministerului instrucțiunii o adresă prin care declară că nu admite funcționarea mai departe, la școala teologică, a unui profesor osândit de consiliul de război, la doi ani și jumătate închisoare și zece ani interdicție, pentru motive de acțiune comunistă.

Intervenire, de felul acesta, în scopul înlăturării din învățământul teologic a unui notoriu ateu și comunist, se încercase și altădată: Adresa de acum, a Sfântului Sinod către ministerul instrucțiunii, arată anume, că la timpul cuvenit I. P. S. Patriarh s'a opus și a protestat la numirea pomenitului Constantinescu-Iași drept profesor la o facultate de teologie, unde n'are ce căuta un dușman declarat al bisericii.

Opunerea — nu s'a luat în seamă. Și, cu toată incompatibilitatea evidentă între teologie și comunism, ateul Constantinescu-Iași este însărcinat să pregătească, la facultatea teologică din Chișinău, pe viitorii slujitori ai bisericii noastre din Basarabia și de aiurea...

Abuzul și prostia sânt invederate. Și totuși, dacă nu s'ar fi rostit recenta sentință de condamnare împotriva

lectuali. Ceeace cheazăuiește că nici o cultură fără creștinism nu este satisfăcătoare.

Alt comentariu în preajma acestor acte ar contribui numai la întunecarea unor adevăruri atât de isbitoare. Decât că trebuie să adăogăm o întrebare: Poate fi noroasă și tristă ziua de mâine, când zorile ei se întrevăd atât de limpezi și de sănătoase?

D. Călugăr

celui ce s'a făcut vinovat și de agitație în dauna siguranței statului, îndrăznețul dascăl al facultății dela Chișinău avea toată larga libertate să «pregătească» mai departe generația preoților noastre de mâine.

Când doi colegi, propuși ca martori ai profesorului acuzat, și-au manifestat o *îngăduință* neexplicabilă față de comunistul des amintit, nu-i mirare că președintele consiliului de război a răspuns indignat apărătorilor improvizați: *Dvoastră, domnilor, ați face bine să ștergeți de pe firma edificiului cuvintele de: Facultate Teologică!*

Dar, aberații asemănătoare nu ni se par excluse nici de aici înainte, *câtă vreme învățământul teologic superior este scos din cercul de înrăurire a autorității bisericești*, care este neapărat cea mai chemată să-și cunoască trebuințele și să-și crească oamenii potriviți.

O facultate de teologie, unde însă teologia nu este așezată în primul plan, rămâne inferioară *academiilor* teologice (ce le avem în Ardeal), unde nici o catedră nu se împănăază cu specialități de liber cugetători pentru a da creștere în duh creștin studenților acelor, cari la rândul lor vor avea să ne dea, ca preoți, credincioși echilabrai sufletește.

În toate academiile noastre de teologie, biserica are cuvânt hotărâtor la numirea profesorilor, la disciplinarea lor, la examenele tinerimii adăpostite în internate proprii bine organizate, — ca și la alcătuirea de programe de învățământ, regulamente și la tot ce aparține bunului mers al instituției bisericești.

Dar, dacă învățământul religios superior se va împărtași mereu de conducerea directă a ministerelor, — așa cum s'a făcut și se face la facultățile teologice, — cazuri ca sentința

* FOIȘOARA *

Anglicanii și ortodocșii Semnificația recunoașterii hirotoniilor anglicane de către români, de canonicul S. A. DOUGLAS

Exceptând mult iubită și martirizată biserică a Rusiei, care, sub strămătorarea bolșevismului ateist, abia poate să existe, biserica ortodoxă a României este cea mai mare între cele unsprezece biserici autocefale ortodoxe.

Ea este progresivă și caracterizată prin zel activ misionar, având foarte competenți cugetători științifici și teologi. Legături strânse frățesti s'au dezvoltat între conducătorii ei și anglicani în răstimpul celor douăzeci de ani din urmă.

În tot cazul recunoașterea validității hirotoniilor anglicane, pronunțată la 21 Martie a. c. de către Sf. Sinod al Româ-

niei, constituie un eveniment de mare importanță, prin care viața mistică, sacramentală a bisericii anglicane este considerată asemenea celei ortodoxe. În rezumat, atitudinea bisericii ortodoxe în general față de hirotoniile anglicane se definește astfel că prin recunoașterea românească am ajuns la ultimul capitol spre soluția finală și favorabilă a chestiunii validității.

Până către sfârșitul veacului al 19-lea, chestiunea aceasta era puțin cunoscută de către ortodocși. Faptul că Papa Leo XIII a declarat invalide hirotoniile anglicane, a determinat pe profesorii ruși Bulgacov și Socolov să examineze faptele petrecute și ei în mod independent unul de altul au ajuns la concluzia că succesiunea apostolică canonică externă s'a păstrat în anglicanism și că înainte de ce Biserica ortodoxă ar fi să recunoască validitatea hirotoniilor anglicane, ar trebui să se clarifice că doctrina hirotoniei anglicane în esență este aceeași ca și cea ortodoxă. În consecință, fiecare și-a formulat întrebările

ajungând la același rezultat că Episcopatul este organul suprem al Bisericii în chestii de credință și de disciplină, tot astfel cu privire la ființa treptelor ierarhice, a sfintei Euharistii etc. Răspunsurile satisfăcătoare la aceste întrebări aveau să premerge rezolvirii definitive.

Prin anii 90, ca o măsură de precauție, patriarhul ecumenic a dispus noua hirotonire a unui negru american fost metodist, care fusese hirotonit de anglicani. O decizie asemănătoare dase Sf. Sinod al Rusiei fostului patriarh Tihon, pe atunci episcop în insulele aleutice.

Urmarea a fost că un grup de preoți anglicani din America s'a adresat Patriarhului ecumenic în 1902, rugându-l să arate condițiile în care hirotoniile anglicane ar putea fi recunoscute ca valide. Sf. Sinod al patriarhiei ecumenice a instituit o comisiune care să studieze această întrebare; și în anul 1903 răposatul Dr. Chrestos Androustos a publicat studiul său: Validitatea hirotoniilor anglicane — pe care comisia

și l-a însușit. În această lucrare memorabilă — după cum mi-a comunicat autorul în 1904 — că nu avuseseră cunoștință de concluziile la care ajunseseră Bulgacov și Socolov în cercetările lor — autorul formulase aproape *totidem verbis*, aceleași patru întrebări ca și teologii ruși că e necesar ca răspunsurile să fie date de totalitatea episcopatului anglican.

Din partea anglicanilor, intervenind războiul mondial, — nu s'a mai întreprins nici un pas. În anul 1921, patriarhul ecumenic Meletie a reînviat comisia, adăugându-i pe fostul profesor Komnenos ca secretar. Komnenos, care a făcut parte ca teolog mirean din delegația patriarhiei ecumenice la conferința din Lambeth dela 1920 și care studiase temeinic problema în discuție, a înaintat un raport, arătând că concluziile lui Androustos erau satisfăcătoare și propunea ca fără amânare patriarhia ecumenică să considere hirotoniile anglicane în aceeași categorie cu hirotoniile romano-catolice.

† P. S. Episcop Nichita al Argeşului

Biserica noastră ortodoxă română pierde din nou un arhieru dintre cei mai merituosi.

În ziua de Joi, din Săptămâna luminată, în 16 April 1936, a încetat din viață, în palatul său de reședință dela Curtea de Argeș, unde era bolnav de mai mult timp, P. S. Sa Episcopul Nichita Duma al Eparhiei Argeşului, aparținătoare Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

Vreme de 13 ani cât a condus această eparhie, vrednicul chiriarh a desfășurat o binecuvântată activitate, care lasă bogate urme atât sub raport cultural și spiritual, cât și gospodăresc. Lui i se datorește zidirea seminarului din apropierea episcopiei, înzestrând eparhia sa și cu alte așezăminte folositoare, care vor contribui și de aici înainte la progresul ei.

Ca date biografice însemnăm:

Episcopul Nichita al Argeşului s'a născut în 26 April 1864 în comuna Săcelul de Munte, din județul Mureș, așa că peste câteva zile avea să împlinească 72 de ani.

A absolvit liceul în 1883 la Năsăud, după care a studiat teologia în Sibiu.

În 1885 a fost numit învățător la Săcelul de Munte, în 1906 profesor de religie la liceul din Reghin, unde a fost numit paroh, apoi în 1912 protopop.

În 1923 a fost ales episcop al Argeşului.

Înmormântarea regretatului chiriarh se va face mâine Duminecă, la mănăstirea Turnu, rezidită de înaltul defunct. —

Rugăm pe Atotputernicul Dumnezeu să-i facă parte de binemeritata odihnă între dreptii Săi!

de condamnare dela Chişinău îş au drumul deschis şi surprinderile dure-roase nu vor mai fi isolate.

Cine are urechi de auzit, să audă şi să înțeleagă faptul firesc, că problemele strict bisericeşti nu le rezolvă un minister ori cât ar fi de binevoitor, ci biserica însăşi prin fruntaşii săi răspunzători şi înzestraţi cu puterea întreagă la care sânt îndrituiţi după legi date şi de Dumnezeu, şi de muritorii de rând, înțelepţi şi înțelegători.

Urmarea a fost că în August 1922, patriarhul ecumenic Meletie a putut înştiința pe arhiepiscopul Davidson că Patriarhia ecumenică s'a declarat pentru recunoaşterea hirotoniilor anglicane şi că a scris şefilor celorlalte zece biserici surori autocefale ortodoxe, invitându-le să-şi dea adeziunea la acea deciziune. Că invitația a fost primită numai de către bisericele din Ierusalim şi Cipru, se datoreşte multor cauze. Cei din Atena, Bucureşti şi Belgrad erau de părere că acceptarea definitivă a hirotoniilor anglicane să se amâne până ce teologii tuturor bisericilor autocefale ortodoxe îşi vor spune cuvântul lor. Şi în special — un Sinod ecumenic al bisericii ortodoxe, care se plănuia — va avea să aducă o decizie unanimă şi colectivă. Însă regimul bolşevic a triumfat în Rusia, turcii s'au reîntors în Constantinopol, iar stările tulburi din răsărit au împedat întrunirea Sinodului ecumenic contemplat.

Alți paşi nu s'au mai făcut până în 1930, când patriarhul şi Sf. Sinod al României au încredințat pe răposatul mitropolit Nectarie, ca reprezentant al României în delegația ortodoxă la conferința din Lambeth, să ridice chestia hirotoniilor anglicane şi să insiste ca episcopatul anglican să facă declarații asupra celor patru puncte — identice cu cele formulate de Androustos. Aceasta s'a şi făcut — deşi cu oarecare şovăire, — de către fostul patriarh Meletie, care în 1927 a urcat scaunul patriarhiei din Alexandria.

Declarațiile episcopilor cari trataseră cu delegația ortodoxă au fost ratificate de către plenul conferinței de Lambeth. Iar

Sfintele slujbe desfășurate anul acesta în catedrala mitropolitană din Sibiu, cu ocazia săptămânii Patimilor şi a marelui praznic al Învierii Domnului, au fost ascultate de mulțimea evlavioşilor credincioşi veniți în număr cu adevărat impunător. Marea catedrală şi curtea ei păreau neîncăpătoare pentru a cuprinde masa întreagă a cucernicului popor din românescul oraş al Sibiului.

La Înviere, la sf. Liturghie din ziua primă şi la slujbele divine începând de Joi seara a servit I. P. Sfințitul Mitropolit Nicolae, asistat de preoțimea din centrul mitropoliei.

Înaltul Chiriarh a rostit, la Înviere şi la sfârșitul sfintei Liturghii, cuvântări izvorâte din luminată minte şi dintr'o încercată viață de înțelept arhipăstor, cu învățături şi îndrumări răsculitoare de suflete, povești cuprinse şi în frumoasa Carte pastorală dată clerului şi poporului de sfintele sărbători ale Învierii din acest an.

Răspunsurile liturgice le-a dat, impresionant ca totdeauna, corul mixt al catedralei, condus de prof. Pr. T. Popovici.

A doua zi de Sf. Paşti a slujit Sf. Liturghie P. Sf. Arhieru Vicar Vasile, înconjurat de un sobor de preoți. Predica, rostită cu acest prilej de Pr. Mihail Neagu, a fost urmărită cu atenție cucernică de numerosul public.

Congresul național-bisericesc este convocat pe zilele de 28 şi 29 April 1936 pentru alegerea de episcopi în scaunele devenite vacante prin moartea regretaților şi vrednicilor episcopi Roman al Orăzii şi Nicolae al Clujului.

În 28 April se va alege episcopul Orăzii, iar în 29 April al Clujului. —

Fie ca Domnul să învrednicească Biserica noastră, încredințând conducerea reînființatelor eparhii ale mitropoliei Ardealului, în mâinile adevăraților chemați să continue opera măreață a ctitorilor trecuți la binecuvântata odihnă!

Promisiuni repede călcate. În ajutorul Paștilor preoțimea s'a trezit din partea guvernărilor de azi cu un cadou fustă la care nu s'ar fi putut aştepta oricât de multă experiență tristă a acumulat în ce priveşte cunoaşterea oamenilor politici.

Cadoul constă în reînființarea celor două curbe speciale asupra salariilor clerului. După ce se stabilise formal că bugetul clerului va fi mai mare cu 40 milioane ca anul trecut şi după promisiuni ministeriale recente în plin parlament că se vor

delegația ortodoxă a decis în unanimitate să recomande bisericilor de-acasă să se pronunțe asupra recunoaşterii validității hirotoniilor anglicane.

Patriarhia Alexandriei a şi făcut-o în acel an, dar celelalte biserici autocefale ortodoxe iarăşi au amân timer deciziunea până se va pronunța Prosinodul panortodox, care urma să se întrunească în 1931 la Athos, dar care iarăşi a trebuit contramandat din cauza intransigenței turcești față de patriarhia ecumenică.

Timpul trecea, şi deoarece era de dorit ca biserica ortodoxă în întregime să aducă o decizie înainte de ținerea conferinței de Lambeth dela 1940, Patriarhul român a invitat pe arhiepiscopul de Canterbury să trimită o delegație a bisericii anglicane să confereze cu comisia teologică românească.

Rezultatul acestei vizite la Bucureşti, în Iunie 1935 şi al lucrărilor cu comisia românească este raportul care conține agreementul doctrinar, acceptat unanim de ambele părți şi recomandăția din partea românilor ca biserica ortodoxă română să primească hirotoniile anglicane fără condiții. Această recomandăție a fost primită cu întreg raportul de către Sinodul român.

Situația prezentă e, astfel, că dintre cele 11 biserici ortodoxe autocefale, cinci — anume: Constantinopolul, Alexandria, Ierusalimul, Ciprul şi România s'au pronunțat pentru validitatea hirotoniei anglicane; cinci biserici adevă, Antiohia, patriarhia sârbească şi bisericele Greciei, Bulgariei şi a Poloniei nu s'au pronunțat, iar marea biserică a Rusiei nu e în situația de a lua vreo decizie. (După The Church Times, Londra 3 April 1936). **Tr. Scorobet**

adauga şi celelalte 105 milioane pentru a şterge ultimul rest din fostele curbe speciale, iată că cele 2 curbe sunt reînființate în toată întregimea lor, salariile preoțesti având să fie amputate în anul bugetar care începe şi mai mult decât în anul trecut.

Sărmană preoțime! cât ești de puțin prețuită! Nici măcar când ți se face o promisiune, nu afli de necesar cel care ți-a făcut-o să şi-o îndeplinească.

Dar vina e puțin şi a corpului clerical. Lipseşte solidaritatea aceea care să-l mişte ca pe un singur om în apărarea drepturilor sale. Poate că experiențele tragice ce se tot acumulează îi vor face în sfârșit pe preoți să se scuture de alianța periculoasă cu partidele politice disprețuitoare de Biserică.

Sărbătorirea dlui

Stelian Popescu

Directorul celui mai mare cotidian românesc, dl **Stelian Popescu**, a împlinit în luna aceasta a lui April douăzeci de ani, de când cu vrednicie conduce ziarul **Universul**, care are astăzi o existență de peste o jumătate de veac.

În restimpul conducerii de 20 de ani, organul de publicitate cu modeste începuturi s'a schimbat într-o formidabilă instituție, care înregistrează la activul său opere dintre cele mai merituose. Amintim, între altele, activitatea directorului şi a colaboratorilor dela **Universul** pe terenul problemelor naționale în deosebi în legătură cu înființarea Ligii antirevizioniste, al cărei inițiator şi președinte este dl Stelian Popescu.

Ziarul din strada Brezoianu s'a dovedit totdeauna apărător neşovăitor al bisericii noastre ortodoxe naționale şi al clerului ei nedreptățit de atâtea ori.

Fapta mai recentă a **Universului** este ridicarea «Casei studenților», un admirabil palat, cu săli spațioase, având pentru tineret peste 1500 locuri, cu birouri de lucru, cantine, dormitoare, sală de spectacole ş. a.

Toate aceste înfăptuiri se datorresc conducătorului înțelept şi colaboratorilor săi distinși, cari au crezut şi cred „în puterea virtuților muncii”.

Nu putem astfel, decât să ne asociem cu bucurie la urările de bine ce se aduc marelui confrate **Universul**, dorind dlui Stelian Popescu îndelungime de zile bune, ca să poată continua viguros, prin condeiul şi graiul său, lupta sfântă pentru neam şi biserică.

Filosofia existențială şi influența acesteia asupra protestantismului contemporan

de Dr. N. Balcă

Filosofia contemporană se găseşte în fața unei răspântii epocale, în fața unei întoarceri hotărâtoare: e întoarcerea dela problematicul conștiinței, la problematicul existenței omenești. Şi gândirea contemporană a ajuns în fața acestei răspântii în urma totalului faliment al așa zisei filozofii a conștiinței. Filosofia aceasta își are obârșia în acel vestit: „cogito ergo sum”, al lui Descartes. Pentru acest filosof cugătarea, gândirea era un dat absolut, piatra din capul unghiului pe care se fundamentează întreaga existență. „Cuget deci există”, şi ca atare cugetarea devine un for de judecată suprem şi absolut care singur are să hotărască cui îi revine atributul existenței; căci „a gândi” şi „a fi” e unul şi acelaş lucru, gândirea şi existența fiind identice. Dar mai e şi necesar să amintim că Descartes înțelegea sub noțiunea de gândire „totul ceea ce e în noi ca un conștiințat al conștiinței, întrucât noi suntem conștiinți de acest tot”. Descartes trăgea totul la îndoială, afară de conștiința acestei îndoielei, în care el credea că a descoperit stânca de granit a certitudinii absolute. Gândire şi conștiință sunt deci identice.

Cu această descoperire a lui Descartes

¹ Vezi Fr. Hainemann, Neue Wege der Philosophie, Geist Leben Existenz, Leipzig, 1929.

² Existență (sein) înseamnă predicatul cel mai general, absolut al unui obiect, față de care orice alt predicat înseamnă o mărginire.

³ Descartes, Princ. I. 9.

În misiune de laudat

— Profesori şi elevi vizitează regiunea secușată —

Un grup de elevi ai liceului «Sf. Petru şi Pavel» din Ploesti în frunte cu directorul liceului, dl Stoica Teodorescu, însoțit de profesori şi de alți fruntași ploesteni, au venit zilele acestea în satul Porumbenii Mari din județul Odorhei, spre a duce ca dar, din partea liceului, un prea frumos candelabru pentru vechea bisericuță, din 1787, a parohiei ortodoxe, precum şi un iconostas, care să înlocuiască pe cel învechit şi împodobit cu culori ungu-rești.

Localnicii, autorități şi popor în mare număr, au făcut o entuziastă primire vizitatorilor, întâmpinându-i pretul dindeni cu urale şi flori, ca semne ale dorului de a reveni cât mai curând la cele strămoșești. Preotul nostru din Odorhei, pâr. Sebastian Rusan, a spus, la acest prilej, următoarele:

«Tradiționalele rugăciuni nu le mai știu rosti aceste biete suflete în limba strămoșilor lor. Dar conștiința lor națională e trează până în ziua de astăzi şi sânt mândri de originea lor românească. Din nenorocire însă, şi azi sânt terorizați de secuși, şi nici azi nu îndrăznesc să revină în matca neamului lor.

Stăpânitorii de azi, şi cei de mâine ai statului nostru național, au îndatorirea să vină în ajutorul lor, să-i scape de orice persecuții, să-i aducă pe linia simfiriei românești. Au răspundere față de nație şi față de istorie.

Biserica ungurească a lucrat pentru desnaționalizare, la umbra legilor vechi stăpâniri.

Readucerea acestor elemente prețioase la credința noastră strămoșească şi la neamul nostru, tot prin biserică se va face.

Liceului Sfinții «Petru şi Pavel», care a început această frumoasă operă de înfrăiere prin contopirea suflătelor, îi aduc cele mai frumoase laude şi doresc ca fapta lui să fie o frumoasă pildă pentru toate școalele secundare din țară».

— Dl Stoica Teodorescu, directorul liceului, a răspuns: «Nu poate fi durere mai mare, decât să vezi oameni cari poartă, pe figură şi în îmbrăcăminte, aspect de români şi cari, totuși, nu pot grăi românește.

Vitregia soartei nemioloase i-a mânăat către această uitare a neamului, a credinței şi a cultului românești. De aceea,

tes, problema raportului dintre conștiință şi existență, devine preocuparea fundamentelă a filosofiei moderne. Şi dacă noi cercetăm istoria filosofiei moderne, vom găsi că axa în jurul căreia se învârt toate sistemele filosofice, este raportul dintre conștiință şi existență.

Şi acest raport e gândit ca fiind un raport epistemologic, ca un raport al cunoaşterii. Aşa de exemplu, în veacul luminilor, conștiința înțelegea ca noțiune, e ridicată la rangul de principiu absolut al existenței. Identitatea carteziană dintre gândire şi existență e interpretată de filosofia acestui veac în sensul că rațiunea e principiu absolut al cunoaşterii lumii. Iar din această interpretare s'a născut credința în nemărginita putere a rațiunii omenești, care caracterizează atât de evident acest veac.

Descartes făcuse din gândire, din conștiință, o existență absolută. Idealismul german⁵ reia acest motiv şi înlocuind termenul de conștiință cu acela de spirit, de Eu spiritual, face din acesta din urmă centrul cosmosului şi obârșia întregii existențe. Aşa de exemplu e de ajuns, cred, să arătăm, că filosoful Fichte absolutizează Eu rațional, prin aceea că-i atribuie acestuia o situație în afara timpului. Eu este pentru acest filosof un pol neobiectiv; el se găseşte în afara timpului, pe țărmul pe lângă care curge veşnicul şuvoi al relativului.⁶ Eu devine prin aceasta o dimensiune în

⁴ Sub veacul luminilor se înțelege în istoria filosofiei epoca dintre anii 1700 — 1800.

⁵ Idealismul german cuprinde sistemele filosofilor Kant, Fichte, Schelling, Hegel.

⁶ Fichte, Anweisung zum seligen Leben, Leipzig, 1922.

liceul din Ploiești s'a simțit dator, mînat de imperativul suprem al conștiinței naționale, să se coboare în mijlocul dv., pentru a contribui, după putere și împrejurări, la marea ofensivă a reromânizării regiunii secuizate. Școala noastră a înțeles că această operă se poate începe prin cultură, dînd ani de ani: cărți pentru premii, rechizite, tablouri istorice și, făcînd o bibliotecă, pe care o dorim să fie cercetată cît mai mult. În slovele unei bune cărți românești se pot găsi cărările

care duc spre cunoașterea neamului românesc, a sufletului său ales, afît azi, cît și în trecut. Am înțeles să ajutăm sfînta biserică, spre a fi reînviată; deoarece pierzînd credința și uitînd pilda bisericii v'ați îndepărtat fără vrere și pe nesimțite dela legea noastră. Cu ajutorul ei, și prin ea, dealungul secolelor ați putut dăinui ca neam, față de impilarea amarnică și foarte lungă ce ați îndurat-o în trecut.*

Biserica și lumea*

Ortodocșii și catolicii, în ceea ce privește „grația”, au o noțiune deosebită. În ortodoxism grația este privită ca lucrarea Duhului Sfânt. În catolicism, lucrarea grației este îngrădită de organizarea legală a bisericii. Așa că, învățătura despre „Duhul Sfânt” și cea despre „grație” sînt aproape identice. Natura Duhului Sfânt, ca ipostază independentă în Trinitate și a „Grației” nu sînt puse în adevărata lumină. Conștiința creștină, peste tot, vede lucrarea Duhului Sfânt. Ortodoxia, în adîncul ei, este în mod esențial religia Duhului Sfânt. Ideea sacrificiului și rîscumpărării — atît de scumpă catolicismului — îi este străină. De aici, reiese o altă concepție despre lucrarea Duhului Sfânt, prin care se înțelege, această lucrare, ca transfigurarea naturii omenești, ca o iluminare, nașterea unei creaturi noi, ci nu ca o împăcare cu Dumnezeu, nici drept justificarea omului în fața lui Dumnezeu.

Grația, în realitate, poate schimba omul, însă nu-l poate justifica, deoarece ea este o lucrare gratuită a energiei divine, ce acționează asupra naturii omenești. Dar, justificarea omului este necesară lui Dumnezeu? Aici se pare că avem de a face cu o noțiune juridică, creiată de gîndirea omenească, limitată și incapabilă de a primi în ea adevărul creștinismului. Și în ortodoxism teologia școlărească este contaminată de ideea justificării, însă mult mai puțin decît în catolicism. Învățătura teologică crede că omul se mîntuiește prin Hristos, că se împacă cu Dumnezeu prin sacrificiul lui Hristos. Adevărul adînc, este că, omul nu se mîntuiește prin Hristos, ci în Hristos, în noua generație

* Vezi Telegraful Român Nr. 10, 1936.

spirituală ieșită din Hristos, în natura și viața nouă spirituală. Hristos, mai înainte de toate, este descoperirea acestei vieți nouă, a împărăției lui Dumnezeu. Justificarea și mîntuirea nu sînt decît momente secundare ale acestei vieți spirituale. Conștiinței ortodoxe îi este mult mai ușor a întrezări aceasta, decît conștiinței catolice. Occidentul tinde, mai mult decît Orientul, să se despartă de Dumnezeu și umanitate, afirmîndu-se în felul acesta mai mult misiunea umanității izolate. Din cauza aceasta a pornit activitatea intensă a „principiului antropologic” în instituirea papalității. De aici s'a născut „umanismul” ce desparte în mod definitiv pe om de Dumnezeu. Găsim aici un nestorianism de o fire cu totul specială. A critica sistemul dogmatic al papismului este ușor, însă de obicei se uită că există un „mit” creiat în istorie de lumea creștină a occidentului, și acest mit a devenit forța puternică a procesului istoric, care nu a fost negativ.

Creștinii orientali prin structura lor spirituală sînt platonicieni, în timp ce occidentali sînt aristotelicieni. Așa că, avem nu o diferență de doctrină sau teorie, ci o diferență de viață și experiență. Starea naturală după concepția aristotelică și thomistă nu este pîrînsă de energii divine; ea viază după legea sa, și nu este supusă decît acțiunii organizate a grației — din afară. Am mai demonstrat că întreg drumul occidentului, nu numai al catolicismului, ci al întregii culturi occidentale se bazează pe concepția aristotelică, a raportului dintre formă și materie, dintre potență și act. Importanța, valoarea materiei și a potenței ființei aici este micșorată.

Materia sau potența, în sensul grecesc al cuvîntului, constituiesc neființa. Ființa adevărată nu este, după această concepție, decît materia supusă formei. Actul înseamnă viață desăvîrșită în mod integral; viața în stare de potențialitate înseamnă imperfecțiune. De aici decurge actualizarea, desăvîrșirea, organizarea catolicismului și a întregii culturi occidentale.

În orient, în ortodoxie forțele spirituale nu sînt actualizate, desăvîrșite în mod integral; ele n'au o formă sau alta determinată, și sînt încă în stare potențială, nerealizate, ascunse și interioare. Însă din acest motiv nu ne considerăm a fi într-o stare de imperfecțiune sau de neființă. Orientul este înclinat a crede că ceea ce este interior, intim, tainic, constituie ființa, ce are o valoare mult mai mare decît ceea ce este manifestat în afară. Aceasta este marea deosebire: Drumul orientului nu se poate concepe în sensul categoriilor aristotelismului. Pentru conștiința religioasă orientală, naturalul este înrădăcinat în supranatural; energia divină străbate lumea și o îndumnezeiește. Lumea empirică este înrădăcinată în lumea ideilor, ce sînt în Dumnezeu. Și afirmăm aceasta pentru că există un cosmos ceresc, o lume și o biserică cerească, o lume a esențelor inteligibile, o lume a ideilor unind Creatorul cu creatura, pe Dumnezeu cu lumea.

Caracterul militant al catolicismului se prezintă prin izbînda formei implinite, a actului desăvîrșit; adică organizarea ființei prin subordonarea materiei, formei, prin actualizarea potențialului. Viața omenirii este privită, deci, ca materie ce trebuie să ia o formă determinată.

Biserica catolică, în ierarhia sa, este concepută ca „principiu al formei” căruia trebuie să i se supună materia, haosul vieții. Toate potențele vieții trebuie actualizate; numai atunci apare ființa adevărată; iar scopul vieții constă în această nesfîrșită actualizare. Occidentul concepe viața a'tat ca act, cît și ca realitate, din care motiv rezultă valoarea atribuită organizației în catolicism și în cultura occidentală. Organizația înseamnă triumful formei, ea reprezintă actualizarea forțelor potențiale. Ierarhia este privită ca o arma, biserica e concepută ca o cetate și sufletul omenească, prin urmare, trebuie să fie organizat aci. Această armă și această cetate

trebuie apărute de haosul materiei, deci să supună viața, formei. Astfel este spiritul catolicismului latin. Occidental este de o varietate nesfîrșită; acesta este, totuși, spiritul ce-l predomină.

Ortodoxia nu e militantă, nu e actualizată. Ea crede mai mult în forțele spirituale interioare și neorganizate. Predominarea formei și a actului asupra materiei și a potenței ce este jumătate ființă și jumătate neființă, e un pathos antic. Grecii concepeau înfinutul ca materie și haos; la fel îl înțelege lumea catolică și întreaga cultură occidentală.

Noi găsim aci, explicarea identificării împărăției lui Dumnezeu și a vieții bisericii în rostul său pămîntesc și istoric. Împărăția lui Dumnezeu ia o formă, se organizează și actualizează în viața bisericii. Conștiința istorică anulează conștiința eshatologică. Împărăția lui Dumnezeu nu se mai așteaptă ca o miraculoasă transfigurare a lumii, implinită la sfîrșitul veacurilor. Ortodoxia a păstrat mult mai adînc sentimentul eshatologic al împărăției lui Dumnezeu; pentru ortodoxie, biserica nu e încă împărăția lui Dumnezeu, deoarece Împărăția cerească nu se va instaura decît la sfîrșitul veacurilor, e legată de a doua venire a lui Hristos. Aceasta, pentru că în centrul ortodoxiei se găsește credința în reînviere, sîrbătoarea Paștilor, atinsă prin transfigurarea lumii. Biserica catolică așteaptă mai puțin venirea lui Hristos în putere și glorie, deoarece nu afirmă puterea și gloria lui Hristos în biserică, fără transfigurarea lumii.

Ortodoxia și catolicismul mărturisesc împreună realitatea ontologică a lui Dumnezeu, a cosmosului, a omului, a bisericii. Când conștiința ortodoxă sau catolică pronunță circonclocuțiunea „credință în Dumnezeu”, accentul cade nu pe cuvîntul credință ci, pe cuvîntul Dumnezeu. Dumnezeu este anterior și mai real decît credința mea în El. Biserica este o realitate ontologică, și nu o comunitate de credincioși. Realismul și obiectivismul acesta, în catolicism a degenerat într'un formalism și autoritarism exterior, ce tinde să se substituie ontologismului viu.

Protestantismul a fost revolta lumii subiective a omului, împotriva autorității constrîngătoare impusă din afară. Așa că, centrul de gravitate al vieții religioase aci, s'a mutat în „credință”, în

care se află întreaga existență a cosmosului.

Această idee o găsim dezvoltată și urmărită pînă în cele mai mici amănunte și la Hegel. Acesta face din conștiință, din Eul spiritual, realitatea absolută și organul prin care Absolutul, Dumnezeu, revine la sine. Pentru acest filosof conștiința omului este punctul central al lumii, căci ea nu numai că leagă lumea spirituală cu aceea a materiei, ci grație ei abia spiritul poate să devină aceea ce el trebuie să fie: spirit absolut.

Natural noi nu putem intra în amănuntele filosofiei idealiste, ci credem că e suficient dacă spunem că această concepție despre lume și viață este o credință în nemărginită putere a rațiunii și a Eului omenească. Idealismul detronizează pe Dumnezeu revelat de Evanghelie și așează în locul acestuia Eul omului. De aceea această filosofie e o atitudine nespuse de optimistă, întrucît ea crede, că ceea ce face existența adevărată a omului, ar fi autonomia și libertatea absolută a acestuia. Negarea unei existențe absolute și transcendente duce la concluzia că legea supremă, care trebuie să normeze viața omului, pentru aceasta să reelizeze existența adevărată, nu-i este dată omului de un legiuitor transcendent, ci ea este immanentă spiritului omenească. Ceea ce idealistii numesc așa de subtil „devenirea dialectică a spiritului către sine însuși”, nu este altceva decît un progres continuu al conștiinței legilor imanente rațiunii omenești. Totul poate realiza omul în lume, dacă el trăiește și activează după aceste legi.

Pe această concepție e așezată viața și spiritualitatea omului modern, care poate fi caracterizată ca o încercare ne bună a acestui om, de a se elibera din lanțurile existențiale date lui prin actul creației. Criza în care se află veacul nostru este tragicul pe care-l trăiește omul modern deșteptat din somnul în care-l cufundase iluzionismul idealist. Semnul spiritualității contemporane este năprasnică luptă care ne duce împotriva idealismului, în apusul luminat. Și aceia cari se găsesc în primele rînduri în această luptă, sînt filosofi realiști, reprezentanții filosofiei existențiale și reprezentanții teologiei dialectice.

Filosofii cari reprezintă concepția existențială despre lume și viață, sînt Martin Heidegger,⁷ Karl Jaspers,⁸ Eberhard Griesebach,⁹ iar în teologia protestantă Karl Barth,¹⁰ Gogarten,¹¹ Brunner,¹² Bultmann și K. Heim.¹³

⁷ Profesor de filosofie în Freiburg. A scris, *Sein und Zeit*, Halle 1926, *Vom Wesen des Grundes* 1929 și *Was ist Metaphysik* 1930.

⁸ Vezi Jaspers, *Philosophie*, 3 volume. I. *Philosophische Weltorientierung*, II. *Existenzzerhellung*, III. *Metaphysik*, Berlin, 1932.

⁹ Fost profesor de filosofie în Jena. A scris *Gegenwart, eine kristliche Ethik*, Halle 1928.

¹⁰ Vezi Römerbrief, 1918, *Theologie und Kirche*, 1928.

¹¹ *Die religiöse Entscheidung*, 1921, *Illusionen*, 1926, *Glaube und Wirklichkeit*, 1928, *Politische Ethik*, Iena, 1933.

¹² *Denken und Erleben*, 1919, *Erlebnis, Erkenntnis und Glaube*, 1921, *Die Grenzen der Humanität*, 1922, *Philosophie und Offenbarung* 1925. Acestea sînt scrierile în care se poate urmări mai bine influența dintre filosofia existențială și teologia protestantă contemporană.

¹³ *Glaube und Denken*, 1931.

Și pentru că ne-am propus să arătăm ce influință a exercitat filosofia existențială asupra protestantismului contemporan, va trebui să arătăm mai întâi, întrucît a fost posibilă această influință. Filosofia existențială s'a născut pe pămînt protestant, ca o reacțiune împotriva titanismului idealist, descris mai sus, pe care să fundamentează viața și spiritualitatea omului contemporan. Filosofia idealistă ajunsese să se încuscrească cu credința reformată și să dea naștere acelui amestec de erezie și de ideologie filosofică, ce se numește protestantism liberal. Filosofia existențială a demască dedesupturile iluzioniste ale idealismului, a fundamentat o nouă concepție despre om și lume, și prin aceasta a făcut problematice și pozițiile protestantismului liberal. Urmarea a fost că filosofia existențială a determinat un curent existențial, antiidealism și antiliberal în teologia contemporană, cunoscut sub numele de teologie dialectică.¹⁴

Pentru a lămurii complet problema pe care ne-am propus-o, mai este apoi necesar să facem fenomenologia filosofiei existențiale, sau cu alte cuvinte să expunem ideologia acestei noi concepții despre lume, om, și viață, pentru că la urmă să arătăm direcția în care filosofia existențială a influențat protestantismul.

¹⁴ Vezi W. Koepp, *Die gegenwärtige Geisteslage und die Theologie*, Tübingen, 1-30. A. Keller, *Der Weg der dialektischen Theologie durch die kirchliche Welt*, München, 1931. S. Marck, *Die Dialektik in der Philosophie der Gegenwart*, Tübingen 1929.

I. Motivele fundamentale ale filosofiei existențiale¹⁵

Problematicul filosofiei existențiale îl constituiesc trei probleme pe cari le-am putea împărți în modul următor:

1. Problema cunoașterii; 2. Problema ființei existenței noastre; 3. Problema obârșiei și scopul adevăratei existențe.

1. *Problema cunoașterii și filosofia existențială.*

Filosofia existențială se ridică împotriva eretice credințe a filosofilor idealisti după cari omul ar dispune de adevăruri raționale, ideale, de idei și de norme veșnice, cari și-ar avea obârșia în adîncurile spiritului său și pe cari acesta și-ar putea clădi viața sa. Idealistii pretind că omul are rațiune și ca atare el este în posesia adevărului absolut, căci rațiunea cuprinde în sine tot adevărul. Acest fel de a gîndi e numit de filosofi existențiali „Überhebellichkeit” (îngîmfare) iar de teologii dialecticieni „Gottlosigkeit” (ateism) pentru că — zic acești teologi — omul încercînd să facă din rațiunea sa un idol, detronizează pe Dumnezeu. Dar nu numai atît, ci iluzionismul idealist falsifică și sensul, și realitatea vieții. Căci în realitatea vieții noi nu știm ce este binele și de aceea noi nu putem ști niciodată cum să activăm pe baza principiilor generale în cazuri concrete, în cari ne aruncă viața. Intotdeauna cînd noi voim să săvîrșim sau nu ceva, ne aflăm în fața întinerului hotărîrii (Dunkelheit

¹⁵ Vezi Fritz Hainemann, op. cit.; I. Pfeiffer, *Existenzphilosophie*, Leipzig, 1934, Hans Reiner, *Phänomenologie und menschliche Existenz*, Halle, 1931, S. Marck, op. cit.

atitudinea interioară a omului față de Dumnezeu. Există și în aceasta un adevăr incontestabil. Dar această protestare nu a ajuns să se ridice deasupra opoziției subiectului față de obiect. Găsim la Luther predominarea nominalismului și individualismului. Energia religioasă e secularizată și orientată spre crearea culturii. Urmările culturale ale reformei au fost, în parte, importante, și urmările religioase din sec. XVIII—XIX, nu au mai corespuns deloc energiei și geniului religios al lui Luther. În viața religioasă s'au manifestat procese de descompunere. În protestantismul liberal, religia creștină s'a diformat și transformat într-o știință a religiei. Protestantismul, pe bun drept, s'a ridicat împotriva autoritarismului și eteronomiei în religie afirmându-se adevărul libertății spiritului, libertății conștiinței; dar imediat s'a angajat și în direcția ruperii cu tradiția bisericii. Elementul de protestare predomina peste reforma creiatoare.

Dealtfel trebuie notat că individualismul este firesc nu numai protestantismului, ci întregului creștinism occidental. Ideea mântuirii individuale a sufletului, ca și ideea predestinării unui număr mic, la mântuire, constituie un individualism ceresc și metafizic. Acestui individualism i se împotrivesc spiritul ecumenic, ideea caracterului colectiv a căilor mântuirii. În biserică ne mântuim împreună cu toți frații noștri. Noi nădăjdum în mântuirea universală, adică spre transfigurarea cosmosului. Așa că spiritul ecumenic este mai bine exprimat în ortodoxie, decât în catolicism. Ortodoxia, în mod rezolut, este antiindividualistă. Și aceasta nu o pot înțelege catolicii. Acest ecumenism cosmic nu și-a găsit expresie conformă, nici în teologia școlărească, nici în literatura ascetică. Nu a găsit-o decât în gândirea religioasă a veac. XX-lea la Komiakov, Dostoievski, Buharev, Soloviev și la Nic. Feodorov.

În românește de: Pr. C. Zoican

Probleme-Recensii-Comentarii

Presa de Paști. — În ziarele și revistele apărute la marele praznic al Învierii Domnului au semnat articole cei mai buni publiciști pe care îi are presa românească. Este interesant de semnalat că toate articolele acestea pledează pentru un creștinism realizat prin fapte. Creștinismul acesta ar face să dispară toată suferința din lume, tot egoismul, toată răutatea. Nu pot înșira aici decât câteva din ele. În primul rând, amintesc articolul de subtilă și seducătoare poezie «Hristos a înviat», publicat în revista «Viața Ilustrată». Autorul articolului e profesorul Nicolae Colan, directorul acestei reviste. Articolele acestui om care, de ani de zile de când trăiește în penumbra bisericii, desfășoară o prodigioasă activitate, te vrăjesc și te înviorăză mai mult ca orice altă lectură. Ele ilustrează elocvent profilul moral al teologului și publicistului în plină ascensiune, N. Colan, Voiu contura cândva în verb de cristal portretul spiritual al talentatului ziarist-director de revistă, pe care cine-l cunoaște nu-l mai uită, și voiu arăta toată bogăția sufletului său răvășită în minunatele sale articole literare și teologice. Aici am inserat, în trecut, unul din cele mai frumoase articole pe care le-a scris. Un alt articol de puternică rezonanță lirică, masiv și unic în presa românească este fără îndoială articolul dlui Nichifor Crainic «Isus printre noi», publicat în revista cu caracter de intransigență naționalistă și vâpae combativă «Sfarmă-Piatră». Un articol mai mare, pe două pagini, care în rezumat spune că învățătura creștină nu poate să rămână o simplă manifestare platonice, ci trebuie să fie o realitate trăită zi de zi, dovedită prin fapte de caritate și de iubire față de semenul nostru. Isus e și astăzi printre noi. Prezența Lui o simțim în fiecare gest al nostru prin care ajutăm pe un sărac, îmbrăcăm pe un gol, cercetăm pe un bol-

der Entscheidung) care însemnează „risc”. În fața hotărârii, a riscului, adevărurile rațiunii nu ne pot fi de nici un folos. Ceeace suntem noi, nu ne poate spune nici o teorie rațională despre om și viață. Ci acest lucru noi nu-l putem afla decât în fiecare acțiune și hotărâre a noastră. Reflexiunea rațională nu determină activitatea, hotărârea și deci existența noastră, ci invers, ceea ce noi suntem, prin riscul hotărârii, determină cunoașterea noastră. Deaceea pe primul plan, în filosofia existențială, se găsesc cuvinte ca „Fragwürdigkeit”, „Gefragtsein”, „Krisis”, „Erschütterung”, „Weltangst”, „Lebensangst”, „Sorge”.¹⁶ Nimic nu poate fi asigurat în viață cu ajutorul rațiunii, ci totul este problematic.

[Urmează]

¹⁶ Vezi Jaspers, op. cit. și Heidegger, op. cit.

nav, facem dreptate celui asuprit etc. Autorul recentului volum al «Punctelor cardinale în haos» ne jalonează și de data asta cu condeiul său fermecat drumul pe care trebuie să-l urmeze un bun creștin. Un creștinism teoretic n'are nici un sens. Trebuie fapte. Altminteri se va spune cu drept cuvânt că lumea n'a putut fi schimbată nici chiar de Fiul lui Dumnezeu. Lumea asta păcătoasă trebuie totuși arsă din rădăcini. **Trăiți** creștinismul, nu-l predicați. E strigatul pe care îl auzim dela divinității în tenele. În cotidianul de dreapta «Porunca Vremii» a semnat un articol de Paști dl Toma Vlădescu. E intitulat «Viețile și viața lui Isus». Viața lui Isus a scris-o Pascal, Renan, Papini, Mauriac, și alți mulți comentatori, exegeți și poeți. Dar adevărata viață a lui Isus n'a putut fi încă descifrată în toată amploarea ei de nimeni. Ea rămâne o taină dumnezească. Un alt articol interesant și bine scris este cel al dlui Nicolae Roșu din «Curentul» «Isus necunoscut». Titlul articolului l-a împrumutat dela cartea cu același nume a lui Merejkovski. E cea din urmă «viață a lui Isus». Se deosebește de ceilalți autori prin faptul că acest autor rus se sprijină numai pe documente. N. Roșu în articolul său înserează câteva din ideile principale cuprinse în «Isus necunoscut». Au mai fost scrise în ziarele de Paști multe articole frumoase pe care, din lipsă de spațiu, sântem siliți să le trecem sub tăcere.

V. S.

Număr festiv. — Gazeta din Odorhei, Glas Românesc, în regiunea secuizată, organ de luptă românească și de documentare asupra problemei românilor secuizati, a apărut, de sfintele sărbători ale Învierii, în haină festivă, cuprinzând pe 30 de pagini, numeroase contribuții spirituale semnate, pe lângă fondatorul redactor Octavian M. Dobrotă, de mai mulți distinși reprezentanți ai scrisului românesc, atât mireni, cât și preoți.

Găsim articole de seamă, trimise de: prof. N. Iorga, O. Ghibu, I. Mateiu, G. Popa-Lisseanu, Horia Teculescu, consilierul arhiepiscopesc Tr. Scorobef, Pr. Ion Garcea, Sabin Opreanu etc.

Toate problemele atinse de ziarul românesc, — cel dintâi apărut, înainte cu 11 ani, în partea locului, — cu reflexiile și propunerile ce se fac, merită specială luare aminte din partea oricărui creștin și român de bine.

Păr. consilier Tr. Scorobef dela Sibiu spune, cu titlul «Lumina la plug», următoarele:

Tolstoi are o duioasă povestire despre un țaran rus, care a fost silit să iasă cu plugul la țarină, în ziua de Paști. În cea mai luminată zi a anului, n'a avut parte de mângâierea să se bucură, cu ceilalți creștini, la slujba Învierii. Împrejurări dureroase l-au făcut să fie la plug. Dar, pentru că durerea lui să

fie într-o cântă alinată, a lipit o lumină de grindeul plugului și astfel țarina i s'a părut transformată în biserică.

Luminarea era un simbol. Și-l făcea să aibă iluzia, că aratul însuși este un fel de închinare. Astfel, din zorile ziei până când umbrele înserării s'au coborât pe pământ, toată truda lui a fost transformată, prin luminarea ce ardea pe plug, într-o strădanie sfințită.

Țăranul acesta reprezintă pe omul iluminat prin sfințenia muncii sale. Luminările, care ard pe prestol, sânt simbole pătrunzătoare în taina lucrării slujitorului lui Dumnezeu.

O lumină aprinsă trebuie să însoțească pe orice muncitor, pe toate cărările vieții. La orice muncă este câte o candelă nestinsă. Cine privește la ea, își vede munca binecuvântată, apărăta și ocrotită de Cel de sus.

Propaganda națională, desfășurată de dl Oct. M. Dobrotă în Săcuime, este o lumină aprinsă. Ea nu se mai poate stinge. Razele ei au străbătut prin suflete, trezindu-le la o viață nouă.

Dar, în același timp, au atras luarea aminte asupra unui colț de pământ năpăstuit în trecut, care nu merita să fie lăsat în părăgînire. Un pioner, dl Oct. Dobrotă, a implantat plugul său în această țarină. Tae brazda și în ziua de Paști, cu lumina aprinsă pe plugul său. Brazde adânci, în pământ pietros, răscolind pulberile celor închiși în morminte pecetluite.

În Regiunea Secuizată s'a înmormântat graiul și sufletul nostru. Munca de redeșteptare e grea și anevoioasă. Dar lumina de pe plugul dlui Dobrotă strălucește biruitoare.

Lumina lui Hristos să lumineze tuturor!

Revue de Transylvanie, publicația franceză, de sub auspiciile „Astrei” și îngrijirea dlui S. Dragomir și D. D. Roșca, a apărut pentru lunile Martie-April 1936 cu un sumar excelent documentat și de interes deosebit pentru cărturarimea noastră și în deosebi, firește, pentru informația obiectivă a străinătății.

Volumul se deschide cu articolul: *Pe marginea declarațiilor făcute de M. Sa Regele Carol II în străinătate* cu privire la călătoria recentă în occident, când Suveranul României s'a rostit asupra marilor probleme și asupra chestiunilor importante ce preocupă viața internă a statului nostru suveran, — declarațiuni care au avut profund răsunet în opinia publică a apusului.

După acest articol, semnat de profesorul universitar din Cluj, dl G. Sofronie, urmează studiile temeinice și minuțioase ale dlui: C. Petranu, I. Crăciun, Manciulea, Petrinca și I. Rusu, — cu prețioase constatări și lămuriri, de interesant conținut, toate critic expuse.

Favorabilă recensiune se aduce voluminoasei scrieri a părintelui Dr. Gh. Ciuhandu dela Arad, despre episcopii Samuil Vulcan și Gherasim Raț, prezenți de valorosul scriitor bisericesc într-o nouă lumină, până acum necunoscută.

Aprecieri, calde și pioase, ilustrând virtuțile de curând răposatilor noștri episcopi Roman al Orăzii și Nicolae al Clujului, semnează părintele profesor I. Lupaș în paginile ce încheie acest număr al minunatei reviste transilvane.

Grija pentru tineret. — Problema de actualitate deosebită este creșterea tineretului. Toate popoarele străbătute de suflul aspirațiilor către forme nouă de viață, au ca preocupare fundamentală această problemă. Începând cu Italia lui Mussolini și Germania lui Hitler, și sfârșind cu Rusia lui Stalin, lumea își dă seamă că tineretul este chezașia zilelor de mâine pentru toate statele.

La noi, la români, conducătorii par a fi tot mai convinși că nu este de ajuns felul educației ce se dă în școala secundară, din care școlarul pleacă orientat mai mult în teoriile materialiste ale programei analitice actuale, decât în cerințele sufletești ale vieții închinată unor ideale pure. Aceeas rece atmosferă, a științei și lipsă de preocupare intensă în sbuciumul vremurilor noastre,

apasă asupra studenților la universități.

Profesorul își face cursurile anunțate, dar se abține de comun dela educația studențimii, nu se amestecă în frământările ei, nu-i cercetează deșideratele și nu o îndrumă în tihnă și dragoste creștinească.

Sufletul tânăr stă în fața întrebărilor mari ale vieții, fără a ști ce răspuns să le dea. Dacă are fericirea ca singur să apuce pe calea mântuirii, cale indicată de biserică lui, este salvat și va ajunge poate un element folositor societății.

Autoritățile școlare, dacă nu sânt complet indiferente, când e vorba să dea o directivă clară spre enigma zilei de mâine, totuși manifestă o toleranță largă față de mijloacele de corumpere a tineretului.

Literatură, presă, radiofonie, cinematograful, excelente mijloace de educație, la noi sânt prea puțin și prea greșit întrebuințate.

În librării și în chioscurile de ziare tot mai abundă zi de zi cartea indecentă, care în alte țări este interzisă sau arsă în piețele publice.

Ce măsuri se iau la noi contra factorilor disolvanți ai ordinei morale? Se dau, din când în când, ordine de supraveghere, — ce nu se prea execută.

Dar, problema trebuie să-și găsească și la noi fericita deslegare cât mai neîntârziat.

Cei chemați a conduce creșterea tineretului sânt rugați să gândească la avertismentul Sf. Scripturi:

„Părinții au mâncat aguridă, și dinții fiilor s'au străpezit”. (Ier. 31, 29).

I. F.

INFORMAȚIUNI

Societatea Principele Mircea, Sibiu, își ține adunarea generală anuală Duminecă în 26 April, ora 11, în sala de ședințe a „Astrei”, — la care sânt invitați să participe membrii și sprijinitorii Societății.

Comitetul

Concurs literar. Comitetul central al Asociațiunii „Astra” a hotărât publicarea unui concurs literar. Sânt invitați scriitorii noștri a trimite, până la 1 Iunie a. c., manuscrisul, scris citeț, pe câte o singură pagină, pentru o broșură de a „Bibliotecii populare a Asociațiunii”. Premiul va fi de 2000 (douămii) de Lei. Materialul cerut are să fie intitulat: «Zile mari» și va da o broșură de cel mult zece coale de tipar, formatul bibliotecii; se va compune din cinci lucrări, în formă de conferințe populare, în care se vor comemora zilele de: 24 Ianuar, 10 Mai, 8 Iunie, Înălțarea Domnului (ziua erolor), și 1 Decembrie. Fiecarei conferințe îi va urma un scurt istoric al zilei, apoi câte 2—3 poezii, potrivite pentru ziua respectivă. Materialul poate fi inedit, dar a putut fi tipărit și în ziarele și revistele noastre, înainte de a fi înaintat societății, pe adresa: Asociațiunea «Astra Culturală», Sibiu, strada Șaguna Nr. 6 (pentru premiul literar).

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, 19 April 1936, va predica părintele consilier Tr. Scorobef.

Nr. 79—1936

(12) 1—1

Publicare de licitație

Parohia ort. rom. din Odorhei în ziua de 3 Maiu 1936, la ora 11 a. m. în baza ordinului P. V. C. Arh. No. 2974 din 26. III. 1936, dă în întreprindere prin licitație publică, lucrarea tâmplii și a mobilierului din biserică cea nou zidită.

Licitația va avea loc în biserică, după S-fa Liturghie, în prezența cons. parohial.

Planul și devizul se pot vedea la Oficiul Parohial ort. rom. din Odorhei.

Licitația se face pe bază de oferte închise, se va putea continua fusă și pe bază de oferte verbale.

Parohia va da lucrarea aceluia, în care va avea mai multă încredere.

Se va depune garanție de 5% în numerar sau în hârtii de valoare.

Suma de 1500 (unamieciincisute) Lei, pentru facerea planului, o va plăti cel câruia i se va adjuca lucrarea.

Spesele de deplasare privesc pe concurenți, nu pe parohie.

Odorhei, la 16 April 1936.

Oficiul parohial ortodox român:

Pr. Seb. Rusan, paroh